

WAARDIGHEID

Een bekend spreekwoord luidt: hoge bomen vangen veel wind. Als je boven het maaiveld uitkomt, is de kans groot dat je kop van Jut wordt. Leaders worden eerder gewantrouwd dan gerespecteerd. Tegen die achtergrond moeten met name politici een dikke huid hebben. Je doet het niet snel goed. Recente gebeurtenissen hebben natuurlijk daartoe bijgedragen. Wij weten allemaal van de verschrikkelijke toelagenaffaire. Duizenden mensen hebben enorm geleden door het systematisch falen van de overheid. Terecht is de verontwaardiging groot. De oude wijsheid van Lord Acton: macht corrupteert, absolute macht corrupteert absoluut, wordt helaas ook in ons land te vaak bewaarheid. In ons land hebben helaas niet weinigen het vertrouwen in een betrouwbare overheid verloren.

Verharding

Een christen kijkt met een nuchterheid en realisme naar de samenleving. Het Bijbelse mensbeeld is niet naïef optimistisch. Mensen hebben vaak de neiging om naar zichzelf toe te rekenen en daarom is onderlinge controle heilzaam. Een samenleving blijft alleen op koers door een reeks van checks and balances: een goed functionerend parlement, een vrije pers en een onafhankelijke rechtspraak. Opbouwende kritiek is nuttig en noodzakelijk. Zo worden ogen geopend voor falend beleid. Maar in het huidige Nederland zien wij echter veel afbrekende kritiek. Het gaat dan om een nutteloos spelen op de man of de vrouw. Menig politicus moet hoon en spot voor lief nemen. De grens tussen kritiek en laster blijkt vloeiend.

Bij heilzame kritiek gaat het om wegen van beleid; bij laster is er sprake van het aantasten van de goede naam van een medemens.

Respectloos

Helaas is op het kerkelijk erf de grens tussen opbouwende kritiek en afbrekende laster ook vloeiend geworden. Er zijn ook katholieke media waarop felle discussies worden gehouden en niet altijd met respect. Met name paus Franciscus wordt daar regelmatig het slachtoffer van. Ik ben er zeker van dat de paus opbouwende kritiek zal kunnen waarderen. Het past ook bij zijn spiritualiteit van de onderscheiding der geesten. Wat zegt Gods Geest tot de Kerk vandaag? In dat proces van onderscheiding kunnen stem en tegenstem elkaar verrijken. Maar kritiek kan heel snel respectloos worden. Het is tragisch dat mensen met een gefrustreerd hart, de kern van het Evangelie, het liefhebben van de medemens als beelddrager van God, lijken te vergeten. Het gaat hier om de waardigheid van iedere mens. Natuurlijk zijn er tal van zaken die ons bezorgd maken. Maar boze ogen zien dezelfde werkelijkheid anders dan rustige ogen. Het is volstrekt onvruchtbaar om voor complexe ontwikkelingen binnen onze Kerk een zondebok te zoeken. Je kunt niet opkomen voor de eer van God en ondertussen een medemens met kwaadsprekerij beschadigen.

Tijd van ommekeer

Binnenkort begint de veertigdagentijd. Wij gaan op weg naar Pasen, het opstandingsfeest van onze Heer. De vastentijd vormt een tijd van bezinning. Ons wordt een spiegel voorgehouden. Hoe staat het met mijn gebedsleven? Ben ik beschikbaar voor de naaste die mijn hulp kan gebruiken? Bezit ik de dingen of bezitten de dingen mij? Wezenlijke vragen die passen bij de voorbereiding op het Paasfeest. Maar misschien moeten wij ook nadenken over ons spreken en schrijven over onze naaste. Met name over hen die een grote verantwoordelijkheid dragen zoals een minister of onze paus. Ik pleit voor een heilzame wacht bij onze tong en het toetsenbord van onze computer. Eerst even nadenken voordat giftige boodschappen de wereld in worden gezonden. Het maatschappelijk en het kerkelijk leven worden erdoor geschaad. Veel zaken in Kerk en samenleving kunnen ons bezorgd en boos maken. Het uiten van kritiek daarover is legitiem. Maar laten wij altijd op de bal spelen en niet op de mens. In het gelaat van de ander ontmoeten wij immers de Heer zelf.

Mgr. dr. Gerard de Korte